

Amsterdam, kernenergievrije gemeente

Een initiatiefvoorstel van Red Amsterdam en GroenLinks

Tamira Combrink (GroenLinks) en Roderic Evans Knaup (Red Amsterdam)

Versie 0.3 – Definitief

0.1 20 januari 2011

0.2 11 april 2011

0.3 14 april 2011

Introductie

In de strijd tegen klimaatverandering heeft Nederland als doel de CO₂-uitstoot in 2020 met 20% te verminderen in ten opzichte van 1990. Een flinke, maar noodzakelijke opgave,

Om dat snel te bereiken wil het huidige kabinet een nieuwe kerncentrale gaan bouwen. Dit is echter een schijnoplossing waarmee we toekomstige generaties opzadelen met onverantwoorde risico's. Tot vijf jaar geleden was de consensus in Nederland dat het opwekken van kernenergie onwenselijk en onverantwoordelijk is, met name door de problematiek rond het opslaan van kernafval. Dit is in korte tijd veranderd. En dat is raar.

In de afgelopen vijf jaar is er geen oplossing gevonden voor de problematiek rondom kernafval. Kernenergie zadelt toekomstige generaties voor honderdduizenden jaren ongevraagd op met zeer giftig en radioactief afval. In tegenstelling tot wat vaak beweerd wordt is kernenergie duur: Wind op land is nu al concurrerend qua prijs, en alle kerncentrales die nu draaien of in aanbouw zijn, worden mede gefinancierd door overheden. Bovendien raakt uranium op. Tot slot betekent kernenergie een enorme pas op de plaats voor een doorbraak van veilige en schone alternatieven als groene stroom.

Kortom, behalve de consensus is er de laatste vijf jaar toch echt niets veranderd. Vanwege de gevaren rondom kernafval bepleiten Red Amsterdam en GroenLinks dat Amsterdam een kernenergie vrije gemeente wordt.

De problematiek

Waarom is kernenergie geen duurzame oplossing?

Uranium is eindig

De grondstof voor het opwekken van kernenergie is uranium (en soms plutonium.) Net als olie en kolen zijn dit brandstoffen met een eindige voorraad. De definitie van duurzame energie luidt dat de bron (vrijwel) onuitputtelijk is, zoals de zon, de wind of aardwarmte. Uranium is dat niet. Sterker nog, gezien de uraniumbehoefte van landen als de VS, China en India, zijn binnen 50 tot 100 jaar de economisch winbare uraniumvoorraden op. In de tussenliggende periode zal de prijs van uranium verveelvoudigen, waardoor in de (nabije) toekomst de opwekking van kernenergie economisch niet meer haalbaar is. Zeker niet ten opzichte van duurzame energieopwekkers, waarvan de prijs alleen maar zal dalen. De eindigheid van de voorraad uranium is daarmee zeer vergelijkbaar met die van kolen en olie. Kernenergie is daarmee geen oplossing maar uitstel van executie.

Toch CO₂-uitstoot.

Ofschoon er bij de opwekking van energie in een kerncentrale nauwelijks CO₂ vrijkomt, is kernenergie niet zo duurzaam als velen ons willen doen geloven. Bij de rest van de cyclus (van ontginning van uranium tot de definitieve opslag van het kernafval) lopen de schattingen van diverse onderzoekers uiteen van 80 tot 150 gram per kilowatt/uur. Dat is lager dan die van kolencentrales, maar nog steeds aanzienlijk. En een veelvoud van de uitstoot bij opwekking van energie met duurzame methoden, zoals zon en wind.

Het gevaar van opslag

Zolang kernenergie wordt opgewekt door middel van kernsplitsing (kernfusie is nog slechts een theoretische oplossing) hebben we te maken met sterk radioactief afval. Dit moet opgeslagen worden in een gecontroleerde en bewaakte omgeving. In Nederland bestaat daar de COVRA in Vlissingen voor, waar het radioactieve afval voor een periode van 100-150 jaar tijdelijk opgeslagen zal worden. Wat er daarna mee moet gebeuren is onduidelijk. Men denkt over het algemeen aan ondergrondse opslag, onderzoek naar opslag in zoutkoepels vindt in Nederland vanaf 1976 plaats, maar zonder resultaat. De periode waarin het afval afgeschermd moet worden van de omgeving is honderdduizenden jaren. Nergens ter wereld is er een definitieve opslagfaciliteit voor warmteproducerend hoogradioactief afval.

De periode van tijdelijke bovengrondse opslag lijkt in de huidige West-Europese samenleving op het eerste gezicht geen probleem. Maar als we naar de Europese geschiedenis kijken van de laatste honderd jaar – met twee wereldoorlogen – en de huidige situatie in de rest van de wereld, ook dichtbij zoals in Oost-Europa, is het alleen maar realistisch om rekening te houden met destabilisatie van de samenleving in de komende 50 tot 200. We kunnen simpelweg niet garanderen dat kernafval zo lang veilig en gecontroleerd opgeslagen kan blijven. We stellen onze (klein) kinderen bloot aan extreem onverantwoorde risico's. Zo lang we hier geen oplossing voor hebben, bepleiten GroenLinks en Red Amsterdam om de hoeveelheid kernafval tot het absolute minimum beperken. Amsterdam kan hier een bijdrage aan leveren en het goede voorbeeld stellen door een kernenergievrije gemeente te worden.

Het gevaar van een ongeluk in een kerncentrale of andere nucleaire installatie

Alhoewel de kans op een ongeluk met een kerncentrale klein is, zijn de gevolgen zeer extreem en buiten proportioneel.

De (maatschappelijke) kosten van de ramp in Tsjernobyl worden geschat op 430 miljard dollar. In Nederland zijn we voor slechts 1,5 MRD euro verzekerd voor een kernramp. (Bron: rapport Externe kosten van kernenergie, CE Delft 2008) Tsjernobyl is een grote ramp, maar Three Mile Island, Harrisburg, Windscale en zeer recentelijk Fukushima in Japan ook catastrofes die de volksgezondheid generaties lang ernstig schaden en slachtoffers maken. Het ontwerp van een kerncentrale is nooit perfect en niet alle omstandigheden zijn te voorzien.

Al is de kans zeer klein, de gevolgen als het toch flink mis gaat zijn zo groot dat ze uitgesloten moeten worden als ze niet volstrekt noodzakelijk zijn. Bovendien behoort afzien van de productie van kernenergie tot de mogelijkheid:

duurzame energie en energiebesparing zijn veel veiliger antwoorden op het energie- en klimaatvraagstuk.

Het voorstel.

De gemeente Amsterdam heeft al lange tijd duurzaamheid hoog op de agenda staan. Duurzaamheid en kernenergie zijn niet te verenigen. GroenLinks en Red Amsterdam zien modernere mogelijkheden om het energieprobleem op te lossen en willen dat Amsterdam het goede voorbeeld geeft. Daarom bepleiten beide partijen dat Amsterdam een kernenergievrije gemeente wordt.

Om dit vorm te geven moet de gemeente een aantal acties ondernemen:

- De gemeente verklaart een kernenergievrije gemeente te zijn.
- De gemeente neemt alleen maar energie af van een aanbieder die gegarandeerd direct en indirect geen kernenergie levert. Dit wordt expliciet opgenomen in het programma van eisen bij een volgende keuze voor energieleverancier.
- De gemeente roept het Rijk op af te zien van het ontwikkelen van plannen rond de bouw van één of meerdere kerncentrales in Nederland
- De gemeente verklaart op voorhand niet mee te willen werken aan opslag of verwerking van kernafval en de mogelijke bouwplannen voor een kerncentrale op haar grondgebied.
- De gemeente verzoekt, als aandeelhouder, energienetwerkbeheerder Aliander om te onderzoeken of het mogelijk is in de toekomst kernenergie te weren op haar netwerk. Amsterdam is houder van 9,16% van de aandelen in deze onderneming.
- De gemeente pleit als aandeelhouder van energie-aanbieder Nuon/Vattenval om kernenergie uit het stroompakket van deze aanbieder te faseren en geen nieuwe kernenergie-contracten aan te gaan. Amsterdam heeft immers Nuon- aandelen gehouden om invloed te kunnen uitoefenen.
- De gemeente gaat haar inwoners informeren over dit initiatief en geeft ze informatie over welke energie-aanbieders kernenergievrij werken. Dit wordt meegenomen als onderdeel van de huidige communicatie- en educatieprojecten van de gemeente met betrekking tot duurzaamheid.
- De gemeente doet een oproep naar alle andere gemeentes en provincies in Nederland om hetzelfde te doen.

Als Amsterdam zich als enige gemeente kernenergievrij verklaart, dan is dat een goed begin, maar om het echt kracht te geven is er meer nodig. Daarom zal gelijktijdig hetzelfde voorstel worden ingediend in andere gemeenten. Dit voorstel is daarom tegelijk ingediend in Rotterdam door GroenLinks, en in de Groningse gemeente De Marne door GroenLinks en de PvdA. Er volgt een oproep naar alle andere gemeentes en provincies in Nederland om hetzelfde te doen.

Zo komt het Rijk alleen te staan in haar voornemen nieuwe kerncentrales te bouwen en wordt de druk op de netwerkbeheerders om geen kernenergie op hun netwerk toe te laten alsmar groter. Immers, de gemeentes en provincies zijn hiervan de eigenaar.